

# SPIS RZECZY

Str.

## WSTĘP

W sprawie tytułu, str. 1; Charakter pracy, str. 2.

## ROZDZIAŁ I. PRUSY WSCHODNIE JAKO JEDNOSTKA GEOGRAFICZNA

- § 1. Położenie i granice kraju . . . . . 3  
Stosunek do morza i lądu, str. 3; Stosunek do głównych szlaków komunikacyjnych, str. 4; Zasiąg Prus, str. 4.
- § 2. Z przeszłości geologicznej kraju . . . . . 5  
Skały starsze, str. 5; Bursztyn, str. 6; Osady lodowcowe i aluwjalne, str. 6; Gleby, str. 7; Moczary i bagna, str. 8.
- § 3. Wybrzeża wschodnio-pruskie . . . . . 8  
Mierzeja i zalew kuroński, str. 8; Mierzeja i zalew wiślany, str. 9; Wybrzeża Sambji, str. 11; Prusy Wschodnie a Bałtyk, str. 11.
- § 4. Zajezienie . . . . . 12  
Nazwa i charakter regionu, str. 12; Żuławy, str. 13; Zajezienie zachodnie, str. 13; Zajezienie wschodnie, str. 13; Gleby Zajezienia, str. 14.
- § 5. Pojezienie pruskie . . . . . 14  
Ogólna charakterystyka, str. 14; Pojezienie zachodnie, str. 16; Rzeki i jeziora Pojezienia zachodniego, str. 16; Gleby Pojezienia zachodniego, str. 17; Pojezienie środkowe (mazurskie), str. 17; Pojezienie wschodnie, str. 18; Działy wód i drogi wodne, str. 19; Zmiany sieci wodnej, str. 20; Gleby Pojezienia wschodniego, str. 20.
- § 6. Równina mazursko-kurpiowska . . . . . 21  
Powstanie i krajobraz, str. 21; Lasy i ruda bagienna, str. 22.
- § 7. Indywidualność geograficzna Prus Wschodnich . . . . . 23  
Orograficzna struktura Europy, str. 23; Rola pojezienia w zindywidualizowaniu Prus Wschodnich, str. 23; Rola rzek, str. 25; Przyrodzone granice kraju, str. 26.

## ROZDZIAŁ II. PRUSY WSCHODNIE JAKO JEDNOSTKA HISTORYCZNA

- § 1. Z prehistorji kraju . . . . . 28  
Pierwsze wiadomości o kraju i ludności, str. 28; Wiadomości Jordanesa, str. 29; Relacja Wulfstana, str. 30; Źródła późniejsze,

str. 31; Ocena tych danych, str. 31; Wnioski ze streszczonych źródeł, str. 32; Nazwa bursztynu i dane językoznawcze, str. 33; Etnologia prehistoryczna, str. 34; Przedhistoryczne osadnictwo Prus, str. 36.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| § 2. Wczesnohistoryczny krajobraz Prus Wschodnich . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 37 |
| Zmiany sieci wodnej i bagien, str. 37; Lasy, str. 37; Rzut oka na rozwój osadnictwa Prus w XIII—XIX w., str. 38; Możliwości rekonstrukcji dawnego zasięgu lasów, str. 39; Badania nad krajobrazem Prus pogańskich, str. 40; Rozmieszczenie lasów w dawnych czasach, str. 41; Skład gatunkowy lasów, str. 43; Klimat, str. 44.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |    |
| § 3. Terytorjum Prus pogańskich . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 44 |
| Trudności w odtworzeniu granic kraju, str. 44; Granica od Pomorza i ziemi chełmińskiej, str. 45; Geneza pustki pojeziernej, str. 48; Relacje o granicy prusko-mazowieckiej z pocz. XIV w., str. 50; Osadnictwo na pograniczu prusko-mazowieckim, str. 51; Przynależność szczepowa Jaćwingów i Skalowów, str. 53; Wschodnia granica Prus, str. 54; Struktura terytorjalna Prus, str. 55; Regiony historyczno-geograficzne. Sambja, str. 56; Ziemia saśńska i galindzka, str. 57; Ziemie zachodnio-pruskie, str. 59; Ziemie wschodnio-pruskie, str. 59; Podstawy partykularyzmu i jego następstwa, str. 60; Prusy a Polska piastowska, str. 61. |    |
| § 4. Rzut oka na dzieje granic Prus Wschodnich . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 62 |
| Podbój krzyżacki, str. 62; Zabiegi książąt polskich o uzyskanie części Prus, str. 63; Nowa granica ziemi chełmińskiej, str. 64; Zmiany granicy prusko-pomorskiej w XIII w., str. 65; Ustalenie granicy prusko-mazowieckiej, str. 66; Granica prusko-litewska, str. 67; Późniejsze zmiany granic Prus Wschodnich, str. 69.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |    |
| § 5. Uwagi końcowe . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 71 |
| Ważniejsza literatura . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 75 |

#### MAPKI:

|                                                  |            |
|--------------------------------------------------|------------|
| Prusy Wschodnie (szkic fizjograficzny) . . . . . | za str. 24 |
| Prusy Wschodnie (szkic historyczny) . . . . .    | za str. 38 |